

UWE TELLKAMP

TURNUL

Cuprins

Uvertură	7
----------------	---

CARTEA ÎNTÂI PROVINCIA PEDAGOGICĂ

1. Urcușul	15
2. Mutabor	22
3. Casa Celor o Mie de Ochi	29
4. La „Felsenburg“	38
5. Barometrul	50
6. „Micu’ dijiun“	71
7. Imperiul Roman de Răsărit	80
8. Ilustrate poștale	94
9. O zi obișnuită la Esculap. Suferințele unui rezident	99
10. Zăcăminte feroase. Bătrânul de pe Munte	105
11. <i>Tiarella cordifolia</i>	114
12. Rugina	119
13. Cei pe care nu-i cunoaștem	134
14. Josta	141
15. Cine are cel mai frumos pom de Crăciun	150
16. Foaia goală	157
17. Convorbiri interurbane	163

18. Insula Cărbunelui	172
19. Societatea Urania	188
20. Dialog despre copii	216
21. Caravela	219
22. <i>Ineof</i>	233
23. Respirație	237
24. În clinică	247
25. Târgul de la Leipzig	256
26. Nori în aprilie	272
27. Muzica nomadă. Toată forța noastră. Zâna literelor	281
28. Negru-galben	288
29. Vitriol de cupru	303
30. Femeie tânără în acalmie	312
31. Vanilie & Indigo	331
32. Imperiul Roman de Răsărit II. Barsano	349
33. Tabăra PTAP	363
34. Insula Ascanică	379
35. Editura Dresda	394
36. Prima dragoste	400
Interludiu: 1984	418

CARTEA A II-A
GRAVITAȚIA

37. O seară în Casa Eschschloraque	431
38. Luarea la armată	443
39. Rozul e culoarea armei mele	450
40. Telefonul	470
41. Emigrarea	477

42. Cortina de Fier	488
43. Nunta	499
44. Fă precum ceasul solar	523
45. Republica de Hârtie	527
46. Hispano-Suiza	539
47. ...numărați numai orele vesele	544
48. ORWO alb-negru	551
49. La Hiddensee	563
50. Și de ai necaz sau griji	578
51. În valea celor care n-au habar	589
52. A se păstra neprăfuite discul și acul de citire	605
53. Călcătoria	613
54. Fii acasă	616
55. Trecere pe sub apă	632
56. Lumea repeta poate cuvinte de multe ori spuse, arăta multe lucruri deja de multe ori văzute și atrăgea atenția asupra unor lucruri care oricum se știau	653
57. Substanțe în suspensie	656
58. Să fii voios și să cânti	657
59. Locuința de cristal	666
60. Călătorie în Samarkand	671
61. Insula de Carbid	696
62. <i>Nu, zaiat pogodi</i>	707
63. Castalia	714
64. Facultativ: lucrul manual cu acul	719
65. În mâna noastră	723
66. După această întrerupere, zilele s-au dus	731
67. Lignit	745
 Final: Maelström	 750

68. Din motive tehnice. Seara Valpurgiei	751
69. Fulgere difuze	762
70. Noaptea Valpurgiei	770
71. Sarcina principală	784
72. Magnetul	795

Urcușul

Lumânările electrice de la Întreprinderea de Stat „Narva“, cu care era decorat pomul, aveau un defect, strălucind din când în când cu intensitate și estompând silueta Dresdei, care se zărea pe Elba în jos. Christian își scoase mânușile ce prinseseră umezeală și erau acoperite cu cristale de gheață în interior, pe partea împlănită. Își frecă între ele degetele pe care abia le mai simțea de frig și suflă peste ele. Respirația i se disipă ca un fir de ceață în fața intrării întunecate, tăiate în stâncă, de unde se făcea, printre fagi, suișul către institutele lui Arbogast¹. Casele de pe strada Schiller se pierdeau în întuneric; din cea mai apropiată, o casă de paiantă cu obloanele zăvorâte, ieșeau firele rețelei de curent care duceau în rămurișul unuia dintre fagi, aflat deasupra trecătorii. O stea de Advent ardea acolo, luminoasă și nemișcată. Christian, care venise dinspre podul Blaues Wunder și Körnerplatz, merse mai departe către ieșirea din oraș, în direcția străzii Grundstraße, ajungând curând la funicular. Vitrinele magazinelor prin fața cărora trecu — brutărie, lactate, pescărie — aveau jaluzelele lăsate; casele aveau un aer apăsător, aflându-se deja pe jumătate în umbră, cu contururi cenușii. Lui Christian i se păru că dau să se îngheșuie de-a valma, căutând să se apere între ele de ceva incert, încă nedeslușit, ce urma să se ivească poate din întuneric — ca și luna, aflată sub semnul lui Gerar, care se ițise deasupra Elbei adineauri, când Christian se oprise pe podul pe care nu era nici țipenie de om, uitându-se la râu, cu fularul de lână croșetat de mama lui tras peste urechi și obraji pentru a se apăra de crivăț. Luna se înălțase încet și se separase de masa rece și inertă a fluviului, care ai fi zis că e pământ lichid, pentru a sta singură deasupra pajștii și a pășunilor acoperite de valuri de ceață, a casei plutitoare aflate pe Elba în dreptul orașului vechi numit Altstadt der Elbseite și a coamelor deluroase ce se pierdeau

---

¹ Personaj inspirat de un ilustru om de știință și inventator german, baronul Manfred von Ardenne (1907–1997), căruia autoritățile comuniste i-au dat voie să conducă la Dresda propriul institut privat de cercetare: Forschungsinstitut Manfred von Ardenne.

către Pillnitz. De la o clopotniță din depărtare se auzea cum bate ora 4, ceea ce îl miră pe Christian.

Urcă până la funicular, își puse geanta de voiaj pe banca deteriorată de intemperii din fața grilajului cu care se termina peronul și așteptă, ținându-și mâinile, cu mânuși cu tot, în buzunarele hanoracului kaki de tip militar. Arătătoarele ceasului gării aflat deasupra căsuței impieगतului păreau să înainteze foarte încet. În afară de el nu mai aștepta nimeni la funicular și, pentru a-i trece timpul, se apucă să se uite la afișele cu reclame. Nu mai fuseseră curățate de mult. Unul dintre ele făcea reclamă la Café Toscana din Altstadt Elbseite, altul, la o prăvălie numită Năther, care se afla mai încolo, către Schillerplatz, iar un altul făcea reclamă la restaurantul Sybillenhof, situat la stația de pe munte. Christian se apucă să repete în gând digitația și linia melodică a piesei italiene care urma să fie cântată la aniversarea zilei de naștere a tatălui său. După aceea privi în întunecimea tunelului. O licărire palidă începu să ia amploare, umplând treptat deschiderea tunelului ca apa în creșterea a unei fântâni; totodată, luă amploare și zgomotul: un scrâșnet hârâit, scârțâit, cablul de ghidare făcut din fire de oțel pocnea sub povară, funicularul se apropia zguduindu-se, o capsulă umplută cu un fel de luminescență marină; două faruri luminau traseul. În vagoanele dreptunghiulare se vedea câte un corp de pasager vag conturat; prin mijloc se vedea umbra estompată a vatmanului cu barba căruntă, care făcea traseul de ani de zile: în sus și în jos, în jos și în sus, alternând mereu sensul și închizând poate ochii pentru a scăpa de priveliștea prea familiară ori spre a o vedea launtric și a o refula apoi, ca să alunge duhurile. Probabil însă că vedea deja cu auzul. Trebuie că fiecare zdruccinătură din cursul călătoriei îi era cunoscută.

Christian își luă geanta, scoase la iveală un bănuț și își petrecu clipele rămase contemplându-l: frunzișul de stejar de lângă numărul 10 era gravat imprecis, iar dedesubt, minuscul, anul era șters de atâta frecuş, alături de un A, iar pe pajură se vedeau ciocanul, compasul și coronița din spice de grâu¹. Christian stătu să se gândească de câte ori ei, copiii de pe străzile Heinrichstraße și Wolfsleite, copiaseră cu creionul pe o foaie reliefuală un astfel de monede — Ezzo și Ina erau cu mult mai iscusiți la asta decât el, și erau și mai zeloși, pe vremea când visau cu toții să se facă măreți falsificatori, tâlhari și aventurieri, aidoma eroilor din filmele care rulau la cinematograful ori din cărțile lui Karl May și ale lui Jules Verne. Frânând ușor, funicularul se opri. Ușile care se deschideau în dreptul treptelor lăsară oamenii să coboare. Vatmanul se dădu jos, deschise portița și, pentru cei care voiau să ia funicularul în sus, un mic culoar de trecere lângă portiță. Acolo se afla un automat. Christian aruncă banii în deschizătură și trase de mânerul lateral; moneda de zece pfenigi alunecă afară din cutiuța turnantă, căzând lângă celelalte. Uneori,

---

¹ Stema RDG.

în loc de monede copiii de prin cartier aruncau în automat pietricele plate, șlefuite de apele Elbei, ori nasturi, pe care îi numeau „dumicați“ — spre marelă necaz al mamelor, cărora le părea rău de nasturi, căci de micile monede din aluminiu se putea face rost ușor, pe când de nasturi se făcea rost cu greu. Ușile vagonului erau închise — în timpul iernii era nevoie să fie deschise cu ajutorul unui cablu, dacă voiai să intri în compartiment; se închideau numai-decât atunci când se dădea drumul la cablu. Vatmanul intră în gheretă, își turnă o cafea și se uită după pasagerii care se grăbeau care încotro, dispărând ca niște umbre și dând colțul către Körnerplatz sau către Pillnitzer Landstraße.

După câteva minute, din difuzorul de deasupra afișelor cu reclame răsună o voce cu un timbru obosit, bolborosind în dialectul saxon al locului ceva ce Christian nu înțelese. Dar vatmanul se ridică și închise cu băgare de seamă ușa gheretei. Cu geanta de piele boțită, cu mărunțișul pentru automat clătindându-i-se în uniforma purtată și răspurtată, porni încet către cabina vatmanului, al cărei pupitru de comandă i se părea absurd lui Christian, cu toate butoanele acelea, căci funicularul era direcționat cu cablu și role de ghidare, iar de frânat se frâna în mod automat, în cazul în care ar fi fost să se rupă cablul, prin intermediul unui mecanism elaborat, compus dintr-o serie de bucușe. Poate că butoanele aveau un alt rost, poate că serveau la comunicare ori aveau vreun folos psihologic: de vreme ce existau, butoanele trebuiau de bună seamă să aibă o semnificație, să îndeplinească o funcție. Ele impuneau un anumit grad de cunoaștere, prevenind monotonia și plictiseala la locul de muncă; în plus, la jumătatea distanței, unde linia se bifurca, avea loc manevra de trecere în partea dreaptă. Cu un pocnet puternic, ușa cabinei, care se putea deschide cu o cheie de secțiune pătrată și care nu era conectată la cablu precum celelalte uși, se trânti în spatele vatmanului.

— Atențiune! Începe urcușul! spuse vocea din difuzor.

Vagonul mai rămase nemișcat preț de o clipă, după care se puse alene în mișcare, părăsind peronul și luând-o în sus. Christian se întoarse și văzu cum drumul și platforma de așteptare se micșorau, ca într-o perspectivă, până nu mai rămase decât ovalul pe care deschiderea tunelului îl lăsa pe fundalul cerului verde de piatră și foc; încetul cu încetul se făcu și el mai mic, o culisă de întuneric se trase ușor dintr-o parte și, pentru un timp, înainte să se vadă ieșirea, numai lămpile din tunel și farurile mai dădeau puțină lumină. Christian scoase din geantă o carte pe care i-o dăruise unchiul Meno. Săptămânile trecute abia dacă apucase să se uite prin ea: ce-i drept, la Waldbrunn începuse să se simtă că vine Crăciunul, la școală orele nu se mai țineau atât de strict ca de obicei, dar pregătirile pentru sărbătorirea zilei de naștere a tatălui și mersul zilnic acasă, cu autobuzul, pentru a repeta împreună cu ceilalți bucată muzicală italienească, luaseră ceva timp. Christian voia să citească pe îndelete cartea în timpul vacanței de Crăciun. Era o operă destul de groasă, tipărită pe hârtie

rugoasă și legată în pânză de proastă calitate; ilustrația de pe copertă îi era cunoscută dintr-o ediție facsimil a *Codex Manesse*, pe care o văzuse în biblioteca unchiului, dar și la alde Tietze, care aveau un exemplar deosebit de frumos și bine păstrat; Niklas, tatăl lui Ezzo și al Reglindei, citea adesea din el. Era un portret al figurii legendare a lui Tannhäuser¹, ce înfățișa un bărbat cu bucle roșietice, într-un veșmânt albastru și o tunică albă, având o cruce neagră la piept și blazonul într-o combinație de negru și galben, lângă un coif cu panaș situat deasupra unor lujeri stilizați; „Tanhuser“², după cum îi era scris numele deasupra tăbliței, avea mâna stângă ridicată, ca și când s-ar fi apărât ori ar fi salutat cu precauție; cu dreapta se încheia la tunică. Christian deschise volumul. Citi subtitlul — „Ediție de vechi scrieri germane selectate, îngrijită și adnotată de Meno Rohde“ —, după care deschise din nou volumul la saga din care începuse să citească deja în cursul călătoriei de la Waldbrunn la Dresda. Lampa de deasupra lui, de pe tavan, începu să fileze, pagina la care deschisese căpătâ un aspect granulos și palid, iar literele, în vibrațiile domoale ale călătoriei, se spălăciră înaintea ochilor săi. Nu reușea să se concentreze la istoria cavalerului cu pîteni de aur care pornise la drum cu șaptezeci și două de corăbii să o pețescă pe regina Bride. Lampa se stinse. Puse cartea înapoi în geantă și căută cu mâna barometrul, un dar pentru tatăl lui de care făcuse rost din fosta casă a Uniunii Navigatorilor de pe Elba. Zăcea bine împachetat și capitonat în grămada de rufe murdare care îi umpleau geanta.

Urcând încet, dar constant, zdruncinat din când în când de șocurile produse de denivelările din dreptul trecerilor peste rolele de ghidare, funicularul ajunsese la nivelul sușului printre fași, care ținea direcția șinelor, și merse apoi, un timp, paralel cu cărarea, la vreo câțiva metri deasupra solului. Se putea privi în ferestrele luminate: o mână întinsă ar fi putut atinge vagonul fără dificultate. Sus, lângă cel de-al doilea tunel al funicularului, apăru în raza vizuală restaurantul Sybillenhof, închis de ani de zile, ale cărui terase erau reliefate ca niște tăblițe de ardezie uitate de niște copii uriași; funicularul avea să se îndrepte spre ele, cotind către intrarea în tunel numai cu puțin înaintea terasei celei mai de jos, pentru a ajunge la stație. În decursul multor călătorii Christian visase la petreceri opulente în sălile întunecate care dădeau în cealaltă parte, cu domni îmbrăcați de seară, susținând conversații elevate, purtând cămăși apretate, închise cu butoni și cărora le ieșeau lanțurile de ceas peste buzunarele laterale ale fracului; visase vânzători de flori în uniforme de paj chemați la mese printr-un abia schițat pocnit din degete spre a le dăruia un trandafir doamnelor pe care se aprindeau giuvaieruri cu diuimul, sub

---

¹ Menestrel german din secolul al XIII-lea, tematizat în opera *Tannhäuser* a lui Richard Wagner, ce va fi adesea invocată pe parcursul romanului, poate și pentru că a avut premiera la Dresda (în 1845).

² Scrierea veche (în germana medievală) a numelui „Tannhäuser“.

sfeșnicele candelabrelor de cristal; visase lume dansând în acordurile muzicii unei orchestre de cameră și a unui lăutar dat cu pomadă prin păr și purtând o crizantemă la butonieră. Imaginea lunii alunecă peste acoperișurile caselor situate mai jos, care se lăsau mult către Grundstraße, făcând crestele să strălucească și revărsând asupra grădinilor înzăpezite o lumină ca de pudră care, pe la marginile lor — înălțate pe ici, pe colo de albul vreunei grămezi răzlețe de lemne stivuite ori al unui acaret acoperit de zăpadă —, se contopea cu umbrele tufișurilor și ale copacilor.

Christian observă că se aflau deasupra casei pictorului și ilustratorului Vogelstrom, castelul cenușiu căruia Meno îi zicea „Casa Pânzelor de Păianjen“, imagine pe care Christian, cu fața lipită de geamul rece, îndărătul austerității zilei, o asocia cu ferestre inaccesibile și cu niște copaci înalți. Lumina lunii se pierdu în masa povârnișurilor din Loschwitz care se lăsau cu toată greutatea lor dincolo de Grundstraße, aninat acum în adâncuri ca o bandă palidă; apoi lumina se scutură, așa cum se scutură acele de brad, în fața turnurilor de pază ale Imperiului Roman de Răsărit, estompându-se în dreptul podului peste care soldații se îndreptau către punctul de control de la Planul Superior. Grădina Casei Pânzelor de Păianjen se afla în întuneric, ferită de evenimente și priviri; Christian abia dacă era în stare să recunoască coroanele de peri și fagi acoperite cu un praf de zăpadă și al căror rămuriș fin atârna deasupra hăului ca o împletitură de fum; prăpastia îngustă dintre suișul care traversa fagii și crestele acoperișurilor curgea în contururi așa cum luminozitatea curge în figurile hașurate ale unor vechi desene neterminate. Christian văzu fântâna și urcușul aproape în întregime acoperit de vegetație, făcând un ocol în jurul peștelui din piatră al fântâniei peste care se abătuseră intemperii, și care ducea în sus pe niște trepte acoperite de mușchi; pe o tablă deasupra peștelui decorativ era dăltuit începutul unei poezii; literele erau spălăcite, aproape pe de-a-ntregul șterse. În ciuda tuturor strădaniilor sale, lui Christian nu îi veneau în minte cuvintele, în schimb vedea limpede în fața ochilor mustățile rupte ale silurului, ochii care își pierduseră văzul și veșmântul de mușchi; își aduse aminte de frica sa superstițioasă de acest animal și, totodată, de fântâna cufundată de mult în tăcere și respirând o răceală de cavou, atunci când el și Meno fuseseră în vizită la Vogelstrom; de frica sa aproape copilărească, alimentată apoi și de discuțiile ciudate purtate în Casa Pânzelor de Păianjen de Meno și de pictorul uscățiv. Ce i se păruse lui ciudat nu erau însă atât cuvintele și temele în sine, cât mai ales atmosfera din casă; copil fiind și neavând minte, ori în tot cazul neavând minte decât pe jumătate sau în proporție de trei sferturi, socotise în sinea lui că puținul care era de înțeles trebuie că era adevărat și că lumea adulților care se cobora din înălțimile ei până la el, băiatul de zece sau unsprezece ani, era musai să fie așezată în bună rânduială. Își amintea de cuvinte ca „Merigarto“ sau „Magelone“, mai degrabă niște incantații decât niște concepte cu vreo însemnătate în

Un mare bildungsroman în marea tradiție germană, în care autorul extrage, din orice timp și din orice spațiu, mirosuri, gusturi, lumini, așteptări și fiori. *Tumul* lui Uwe Tellkamp este o scufundare totală în viața din RDG, în contradicțiile, în paradoxurile, în otrăvurile pe care fiecare dictatură le inoculează în viața individului.

LA REPUBBLICA

Tapiserie luxuriantă de personaje, țesută din o mie și una de schițe și situații și presărată cu digresuni poetice, *Tumul* aduce la viață din nou acea Germanie-fantomă. [...] un monument al anti-memoriei ridicat împotriva uitării.

LE MONDE

Tumul este o poveste dintr-o țară scufundată care descrie ultimii ani ai comunismului cu o intensitate inegalată de nicio altă operă literară germană de după 1989. Așa cum astăzi privim lumea pierdută a burgheziei germane prin ochii lui Thomas Mann, tot așa generațiile viitoare vor citi romanul lui Tellkamp pentru a descoperi inerția și implozia RDG.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG

[...] o capodoperă. [...] Tellkamp reprezintă viața în RDG printr-un limbaj și un stil absolut fermecătoare.

DE GROENE AMSTERDAMMER

Odată cu *Tumul*, Uwe Tellkamp intră în competiție directă cu Thomas Mann, James Joyce și Marcel Proust.

MORGENBLADET

B Y B L O S

CURTEA VECHÉ

Pentru a comanda online sau pentru lista completă a titlurilor publicate la Curtea Veche, vizitează www.curteaveche.ro

începi să afli

ISBN 978-606-588-517-2

9 786065 885172